ГОСУДАРСТВЕННАЯ БИБЛИОТЕКА СССР им. В. И. Ленина

Сийле хийла Октябра!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет Арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Iалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхьарча Советов, Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Министрий Советен орган, Орган Чечено-Ингушской АССР. Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 104 (2833). Ера, 7 ноябрь, 1963 шу. Мах 2 кеп.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМАГА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГА

КОЛХОЗХОШКА, СОВХОЗИЙ БОЛХЛОШКА, ЮРТА БОАХАМА СПЕЦИАЛИСТАШКА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР БЕРРИГАЧА КЪАХЬЕГАМХОШКА

КПСС Центральни Комитето а СССР Министрий Совето а даггахьа дахьчала бувц колхозхой, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ, производственни управленей, партийни а советски а, профсоюзни а, комсомольски а организацеи болхлой, Нохч-Гlалгlай АССР берригача къахьегамхой къахьегама коталонца — паччахьалхенга ялат дохкарах дола декхараш толамца ахоачанларца. Республика колхозашеи совхозашеи паччахьалхенга декхад 11,7 миллион пунт ялат, из да планад 3,3 миллион пунт духхагlа.

Из котало республика юрта боахама берригача болхлоша чIоагlгIа кхъахегарах яьккхай.

КПСС Центральни Комитет а СССР Министрий Совет а тийша я Нохч-Гlалгlай, АССР юрта боахама къахьеваьмхоша юрта а боахама продукташ совйоахача а паччахьалхенга йохачча а керда толамаш доахаргхиларах.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМИТЕТ — СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГА СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГА НОВКЪОСТАГА НИКИТА СЕРГЕЕВИЧ ХРУЩЕВГА

КПСС XXII-ча съезден пул тIехьаrIа хиннача парте ЦК Пленумийн болламаrI 1963 шера ялата кхийй-ра юрта боахама продукташ дуккха а ялар духьа социалистически аьхкаха а йоаржашъ Нохч-Гlалгlай АССР колхозхошца, совхозий болхлоша, специалисташца, юрта боахама берригача боллюша чIоагlгIа гIалбахарца докъаш ю КПСС Центральни Комитетагга, Советски правительствагга, Никита Сергеевич Хрущева паччахьалхенга ялат дохкарах дола социалистически декхараш кхоачашдарца.

Дахьен амбарашка чутесеза 11,7 миллион пунт ялат, из хул планах лъырхIачул 3,3 миллион пунт духхагlа. Адхха планал совгlа дIалуш да ялат духхагlа да 1963 шера республике кийдеш хинначул. Дикагlа йола кхачин культура — кIа хIадденнад 6,6 миллион пунт. ТIаийдача декхараш совнагlа ялат дIалуьлга дIахо хьош да.

Колхозашеи совхозашеи бизна кхоачам баьб гурадза а бIаьсти а дIадуьлча фуьсу.

Уж толамаш дIахьад колхозхоша, совхозий болхлоша, юрта боахама специалисташа шоай ялх шо деш кхъахегарца республикерча производственни управленеша, партийни а, советски а, профсоюзни а, комсомольски а организацеша бокхха органмашташ политически болх барна.

Ялат чуэдиеч кийдечеи дика вIашIтIехьбIьхьачча балха мисса хьехьехкар Наукера производственни управленеи хъахьегамхоша. Цер республике массанеи а хьахьегга рапорт делар 2983 эзар пунт ялат дохкарах дола шоай дехараш кхоачашдарца, из да оттаьяьча планан 1134 эзар пунт духхагlа.

Ялат бахьан долаш доаттабьяьча къонсаре йохка коталоан яхар паччахьалхенга 2758 эзар пунт ялат дIаделича Грозненски производственни управленеи, 1727 эзар пунт ялат дIаделича Сунженски, 1714 эзар пунт ялат дIаделича Малгобекски, Ножай-Юрта производственни управленеи колхозашеи совхозашеи.

Паччахьалхенга духха ялат дIаденнад Грозненски шуйга, «Надтеречный», «Гвардейский», «Сунженский», «Дружба», «Самашкинский», «Алхазчуртский» яхача совхозашца. Сунженски производственни управленеи XIX партсъезда цIерахьеч «Победа» яхача колхозаша, Шелковски производственни управленеи «Путь к коммунизму» яхачеи Шаьлга производственни управленеи Ленина цIерах-чеи колхозаша.

Ставропольски крайн Темнижбески совхоза болхлой хьоахам хьал а йIа, техникаш кийса пайда а ширбеш республика бIаьнгa дIа-ваха механизаторий, дефтIе жимагI машинисташ, комбайнераша, трактористаша автомашинай водителаша цIеран дIабIе-рзаш хIоачаргIатой периман, цунна чIогIа ялат кийдечеи IIалан а деш. Ялат чуэдиеч дика болх бир механизатораша новкъостаца «Надтеречный» совхозерча Алисултанов Хасрет-сейлах, бахьа дIадарш, «Партизан» совхозерча Саидов Абусупаша, «Победа» яхача колхозерча И. Г. Васильченкос; «Кавказ» яхача колхозерча И. Г. Еременка, «Назрановский» совхозерча Хамдоев Юсапа; «Дружба» яхача совхозерча Берсанов Хож-Ахьмад, «Самашкинский» совхозерча Дадаев Iадалал-Iазима.

Ялат чуэдиеч из кийдечеи доккха новкъостал дIр промышленни предприятей болхлоша, дIаваза заведенеи студентанаш, профтехобразованин управленеи декъалонца хIоьта ишттa гIорода Грозне автомобильни транспорта болхлоша а.

Хьанз колхозашеи совхозашеи шоай ишт тIабIайтIар хьажийла, шекара сецкъа, бахьа дIадарш, «Партизан» чуэйца яхара гурахьа дуьл ялат дIадера, заба лъатта яхара.

Минеральни удобреени духхагlа механизм КПСС Центральни Комитетан Советски правительствоан деш дола гIулакхаш, техьаьнга колхозашеи совхозашеи экономика лаххьарах, ялат из кхийдола нортбохкача культурашца чIоагlарга хъуьжъяьра, хий деххача лъаттаех дикагlа пайда шарах новкъостa Н. С. Хрущева из указанеи чIоагlа мога а еш, Нохч-Гlалгlай-чеи юрта боахама хъахьегамхоша КПСС ленински Центральни Комитетан, Советски правительствоана, Хьайбов духха веза, Никита Сергеевич, тешам лу шоай тIехьа тIайбо-гIача хана а: КПСС XXII-ча съезда решенеи кхоачашдергIаварах, чIоагlа къонсаи доаттабергIаварах, йохка а ялати кхийола продукташ духхагlа яхара берригача шоай низ дIалургба, коммунизм хьалъэ-ларга мотт доаттаи дола дахьа лоаларга.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМ. НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

ОКТЯБРА БАЙРАКХА КIАЛ

Тахан 46 шу дуьз «Аврора» тIэ-ра яьнача залпо дерригача дуьненга Россе социалистически революци ялархь а Дьлтта кердa замa дIайолаялархь а хоам бьа.

Долла хIама цIендеш долча бIаьстан дуI а хьисапе чакхъьедлар Октябрьски революци дерригача дунен тIа. Цо шиг лара а тIехьа оагIайр капитализма здени, дунен тIа Iалъмате доккха хуьцамаш дир. Дика тIадьлинад Октябро тесса фу. Из хьахоку Советски Iадал латтача шераш-ка вай мехка сибат довзаргдо-цаш хуьцалларо. ДегIадьккхача капиталистически мехкел 50—100 шера тIехьа яр паччахьа Россе промышленни производстве боарамга а техницески уровенга а диллача. ХIинца ишта дац гIулакхаш. Из бола индустри а дегIабена юрта боахам а бола паччахьалкхе а хинна дIаэттаб вай мохь. Кхерий кIори яьшка рудян даккхара, металл тела станокаш, кокс, сборни яьшкабетон, магистральни тепловозаши электровозаши, херт хьекха материалаш, зипаш, шекар арахецара, хьайбай дьлтта даккхара, чкъьарий луьцара, ишта цIьадолча кхъча гIулакхашта эгIара IIаьхьгIа бола капиталистически пачхьалкхе — США тIехьайитай вай мехко. Вайла тIехьа я США цемент арахецара а. Дукха па-говш тIехьаэтаргъа кхыйола продукци арахецара а.

1913 шера паччахьа Россе арахецаш хинначул 52-зза дуккхагlа хургьа 1963 шера СССР промышленносто арахецa продукцин. Кхы а чеккагlа дегIадьлахьаз промышленноста керттера доакъош.

IIтехьаьрча шерашка долаш тIэ-ра хувцаденнад юрта боахам дегIабара гIулакх. Миллионаш гектараш бай ахьаб, доккха гIу-лакхаш дац колхозаша совхоза-ша организацеша чIоагlаргIа, царна кулгалделга тоадара. Дукхагlа ду хIама юрта боахамо ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ.

Денгара денга тоалуш доагIа боахача няьха вахар. Массанена я гуш да культура, искусство, Iилма дегIадолададелча вай мехко дьха толамаш.

46 шу да сийлахь-вокхчаха Ленина вIашагIелларча коммунистий парте хьалхленна цкъа деза сий-на барт тайна доле вай мехкара халкъаш денгара денга керда ко-талонаш а йоахаш сийрдача кхоз-неига — коммунизмага долка.

Октябрьски революце помещи-кийн капиталистийн дуьхьа «Ка-ра дьяхал хьалха бокъо еIна хинна доккхий а кагий а къамаш. Уж дерригаш а шоай доIаме да хIанз. Вай Нохч-Гlалгlайче-юьхь а, болаш йола ерригга къамий республикаш экономически а культурни а дьяьхь чIоагlга дегIалькхай советски Iадал лат-тача шерашка. Масала, йов-заргIоаьаш эгIаьнчай вай республика мехкалъятта доакхха а мехкалъятта чакхдоккха а промышленносто, керда хьайй хи-мически промышленносто. Дика дегIабоагIа юрта боахам. Дьяхеи амбарашка 11, 7 миллион пунт ялат а тоссаш хинал хьалхх кхоачашъяьй вай колхозашеи совхозашеи уж шера паччахьалкхенга ялат доккхача плана. Из котало яккхарах колхозхой, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ дьяьхьала бувцаш КПСС ЦК-ая СССР Министрий Советоп лайтача кьяхьато дегIаш гIоазьяьхьа республикерча берригача къахьегамхой.

Пайте керда Программа — коммунизм хьалъяра программа тIаийначул КПСС XXII съездо хьайиллай вай мехка хьалхашка керда сийлен переспективаш. Кхы а сихарIа гIа боах вай коммунистически кхоанента. Денгарэ денгга дьяхлуш латт материально-технически база хьяьра темпаш. Дика кхоачашдеш латт керда саг хьалхехьара декхар.

Адамаш дегIадахкара керда зама хьайиллай Сийлахь-боккхачу Октябро. Iальмате боккха доар-хIам ба цун дерригача дунен историе чу «Аврора» тIара яьнча залпо миллионаш дола алда-ваш хьалхоададъ кортамукъале яккхара доаттабеча къобсаеш.

Дерригга а 46 шу мара дьяьнна-дан Октябрьски революци хиннача-чул тIехьаrIа. Хьажъал, хIьта а мел доккха хувцамаш хинназ дунен тIа. Европеи Азеи хьахинай социалистически пачхьалкхенаш. Социалистически байраьх я лепаш Америка континента цхьаь мехка — Кубе.

Ленина хьайхача новкъа ниг-са болаш болча вай мехко хал-лаяьа къобсам доаттабу машар чIоагlбара. Халкъаша чIоагlга къоьабалдеш да атмосфере, кос-мически ареашка, ги кIал атом-ни герза тохкамаш делга сопада-рах дола договор. Советски мохк цIакхха а баргбан машар чIоагlбара нийъ тIара.

Вай халкъ доккхача толамаш-ца накъа денад ший дезача цIейна. Дика кхоачашъю про-мышленносто, транспорта, гIиш-лошъераша семилетка пхеллаIча цIакхха а баргбан машар чIоагlбара нийъ тIара.

Вай халкъ доккхача толамаш-ца накъа денад ший дезача цIейна. Дика кхоачашъю про-мышленносто, транспорта, гIиш-лошъераша семилетка пхеллаIча цIакхха а баргбан машар чIоагlбара нийъ тIара. Хьанаре къьхьегап боахм юрта боахама къахьегамхой.

ГIулахкаш дика лел вай. Де-гIэш гIоздьяьна да советски нах. Бlубенна болх уж кхоанента. Хlана аьлча уж тешаш ба партс белгалъяьккха коммунизм хьалъ-ра программа кхоачашкъурх-хиларах.

Тахан, Сийлахь-боккхача Октябра 46 шу дуьзача дийнахьа мил-лионаш бола советски нах ара-барга шоай цIей дезле, шоаш партена гонахьа кхотабенна хи-лар, коммунизм шоаш хьинаре оарIагIбаргIи-лар дерригача дуненга дIа а хьокхаш.

Сийле хийла коммунизм хьалъ-ешдоаллача советски халкъаш!

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1963 ШЕРА, 7 НОЯБРЬ. № 246 г. МОСКВА.

Новкъостий, салтий, матросаш, сержанташ, старшинаш!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмираднаш!

Тахан советски халкъо а цун майрача Герзашчарча Низама а дезду Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 46 шу дуза дин.

Из белгалдаьлна докхха цIей ухх шера советски наха дезлу семилетка пхеллаIча шера хадкъа боахама план хинад хьалха хIоачашъяр дуьхь, вай мехка коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккха программа хIоачашъяр дуьхьа хьинаре кIовсам лоаттабеча хьалашка.

Сий долча Коммунистически партс кулгалдеча советски халкъо гIорда-ьна толамаш дахьад Iидма, культура дегIайоалаеча, Советски пачхьалкхен оборони низ чIоагlбеча.

Лоаръзагlа ца йоалийташ дениясни арахьара политика чакх а йоахаш, вай партен правительствоан хьинарийца е лерргагlа а кIовсам доаттабу тIом ца хилийтар дуьхьа, машар доаттабар а чIоагlбар а дуьхьа.

Феца, космически пространстве, хи кIал атомни герза деш дола тохкамаш дехкара хьакъехьарча Московски Договора куьгаш яздаро машар безаш долча дерригача дунен адамий догдоахийла хулийт машар чIоагlбарга бодача наькъа тIа керда толамаш даха йиш хилларг.

Цхьаьбакъа, советски халкъон цун майрача тIемахошен цхьаь минута а дицдлайта йиш яц Советски Союза а социализма вокх мехкашта а дуьхьала тIом болабара гуччаьхь тIаьхьаьн бем дола, адамаш термоядерни тIема юкъе дерзале гIерташ дола, тIемаш хьалеча империализман ре-вайшимаш бахье низаш хIанз а долаш хидар.

Шоай хьамсарча Коммунистически партенен Советски правительствоанен, коммунизма сийлахь-йоккхийча идеалгашта боарам боаццаш мутIахьа дола Советски Герзашцара Низаш федалца бIаргIкхобабаш да машара моастагIаша хьувзадеча гIулакхашка, массе хана хIа азьяна кийча а, нагахьа санна вай сийлахь-йоккхача Дьяхенна вайца доттагIал доаччa социалистически низ ишта тIагIорте, хьашдолаш вода агрессор водаве низ кхоачагIбоалаш а да уж.

Новкъостий салтий, матросаш, сержанташ, старшинаш!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмираднаш!

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хинна 46 шу дуьхьа дезаш денца дьяьхьала дувц ас шо, СССР сий долча Герзашчарча Низий тIема духьалара кийчо дIахо а чIоагlбара дьяьхьа оаш керда толамаш яхаьр дов сона. Вай халкъа революционни традицеи Советски Эскара а Тема-Фоерда флота а тIема тра-диценеи чIоагlга лорнеши совйоахаш, хида, Тlаерrта шьарде шоай политически тIемен хьета-маш, тIема техникеи герзи Iомаде, цIакхха-кIорда ца деш чIоагlъе тIема дисциплина. Даиман фелал йолаш хила, сийрда бIаргIкхобабаш лорае Сийлахь-боккхача Октябро яьха бокъонаш, дора-де коммунизм хьалъэш доалаача советски Халкъа машарерч а къьхьегам.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 46 шу дуза дин белгалдаккхара

АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан, 7-ча ноябре, залпах тхъаь иттазза йоккхий топаш а хховсаш салют лоаяа вай Дьяхен столице — Москве, союзни республикеи столи-ашка а, хIьта ишттa городашка-турпалашка а.

Дьяхьала хийла Советски Социалистически Республикай Союз!

Хоастам хилла сийлахь-доккхача советски халкъа а сийлахьарча цун Герзашцарча Низашта а!

Дьяхьала хийла вай дерригача тодамашта деташ урауьттадеш а уж вIашIтIехьдоаьхьа а йоаа Советски Союза Коммунистически партн!

СССР оборона Министр Советски Союза Маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ.

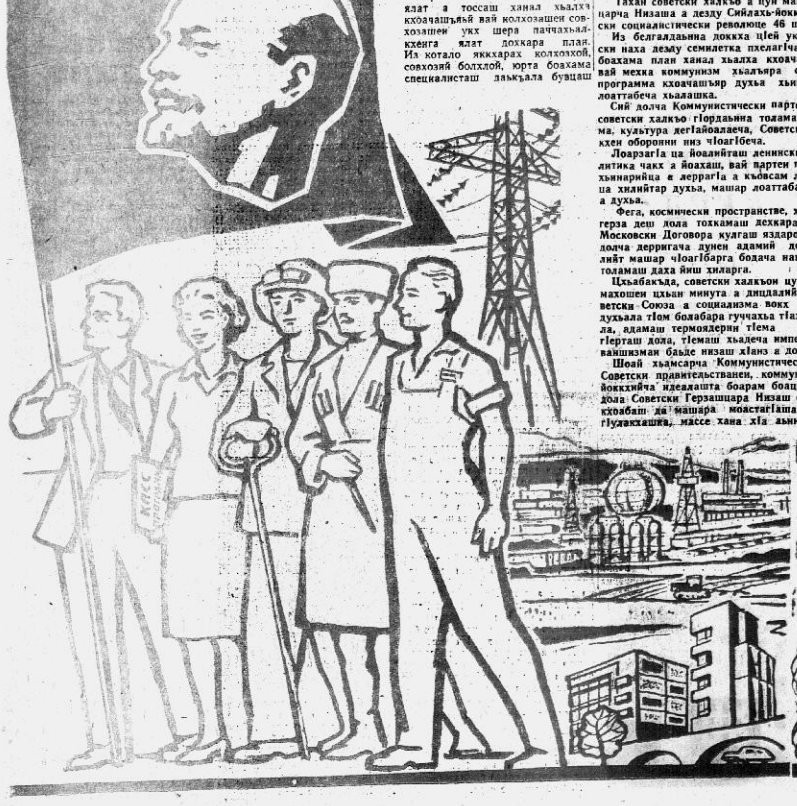

СОВЕТСКИ НАХА ЙОАХ: ТХОАЙ КУЛГАШЦА ХЬАЛЪЕРГЬЯ КОММУНИЗМ

КОСМОНАВТИЙ ДЕЗАЛО МОАРШАЛ ДОЙТ НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОШКА

Сийлахь-докхха цІей хьатІахкоачча дийнахьа «Грозненский рабочеь» корреспондента И. Якубова телефонаца кхамаьдир космонавташа Николаевгіарца Валентина Владимировнайчен Андрияна Григорьевичаца.

Цар дахча кхамаьла лоацца лакъа кепа тох оаха тахан.

КОРРЕСПОНДЕНТ. Аз дакъала дуьи цо, деза доттагІий. Октябра цІийчен деза а лиьчо. «ВашагІкспедгарцен, Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхошта дов шун, хьалхара хиннача космонавтий дезала, шолг вахар чухь ираз хилар а космос карарсераца керла доккхий толамаш дахар а.

НИКОЛАЕВ. Баркал хилла.

Цхьаъ-кхаа ден а, хьалхара ден а лиьчо «ВашагІкспедгарцен, Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхошта дов шун, хьалхара хиннача космонавтий дезала, шолг вахар чухь ираз хилар а космос карарсераца керла доккхий толамаш дахар а.

НИКОЛАЕВ. Баркал хилла.

Цхьаъ-кхаа ден а, хьалхара ден а лиьчо «ВашагІкспедгарцен, Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхошта дов шун, хьалхара хиннача космонавтий дезала, шолг вахар чухь ираз хилар а космос карарсераца керла доккхий толамаш дахар а.

НИКОЛАЕВ. Баркал хилла.

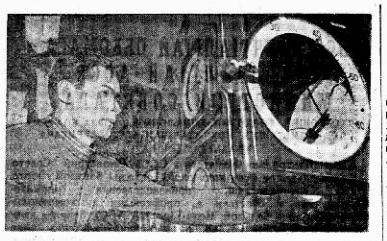

Техника къахьегаш накъа енай ТЭЦ-а коллектин Сийлахь-боккха Октябра 46 шу дизар дездеча Шейна. Хаьаа хьалха кхоьмийдаьл коллективо къахьегама дехкараш, 3,5 процент доагор кхоьдьл.

СУРТА ТІА: машинист Чехаев Султан.

Н. Кобишавили сурт.

СИЙРДАГІА ЯГА, КЕРДА МАЯКАШ!

ХЬАЖКІАШ— ДУККАГІА

Дийха денош а хуьш хоза латт гуйра, чуьца могарийдаш кхьаьар хьажкІаш. Цой Юртарча отделене ерриге чуьца езаш 560 гектар хьажкІаш яр. Сихха дІабоолабир из болх механизаторашца. Юххьанца дёъа шоай смени норманг тёхкхоачаьнче болабелар Хаьнов Лёма, Беков Беслан, Дударов Тавла, иштта кхиберш. Хьажкіаш кара чуьца арабаьлар дуккха нах. Дикка сихдир балхаш воскресникаша а. Иштта дика гІо ду хьажкІаш чуьнгара Грозненск №-5 йолча профессионально - технически училищера денгарохша, 1400 тонн совгІа хьажкІаш чуийдай цар.

Хьажкіаш сихгІа чуйца яха берриг из тІабахийта беза гуйран уьх тёхкхаьрча деношка. Бакъда, хІанз долкъа доГІо тёхьвагет болх. Кхаь тІарча хоттах сихха дІалелаца кхоьмийнаш. Кара хьажкІаш чуьнга а новкъа да доГІа. ХІаьта а темпаш лохьяш оаха уьх деношка. Хьелха санна духхя нах арабуьл балха. Цу гайлара вашатехьлаьккхаш ялт паччахьалкхенна дІаьлуга а.

170 гектар совгІа хьажкІаш чуийдай тха механизированнын звенос. 3-4 дийнахьа даргІа тхо йиса хьажкІаш чуийна. ХІара гектара тІара 100 центнер совгІа товарани тёхь хьажкІаш йоал тхона.

Б. КОДЗОЕВ,

Нысарен - производственни управленне «Октябра 40 шу» яхача совхоза, ТІой-Юртарча отделенеч механизированни звено кулгалач.

ДОШ ЙХОАЧАШДАЬД

Дуккха шераш да айса тІэййна социалистически лекхараш йхоачашдеш со йола. Соохха планаш лаьрхІа хиннача чул дикка дуккагІа шура эьхкхаЙ аз айса йолаяча доаханачара.

Уьх шера аз лелабеш 16 ctгба. Кулг-кара дегг-аз уж. Царех хІара Іаттагара итт бетта яьккхай 2.690 килограмм шура, шера тІаййна декхар 2.700 килограмм йолча хетте. Дьаьа лоарх1ямаша хьаьокху, шу чакхдаьлалъеьа планах, лаьрхІа хинначуь дуккха а дикка гІа шура йоаьккхархнлар. Иза да Сийлахь-боккхача Октябрь 46 шу дизара аз душ доца совгІат.

Сай болча хаттарг ТІулхкаш кхо хІама лоарх1 аз: доахання тІулаьх дар, дегтар, хиннаьха дакъийтар.

Кхьаста духхаІа уйла тІехьоХИТ аз доахан дегтара тІулаьхха. Уж айса дийтаьа шура дакъаІа йоаьккхархІа. Цудухьа доахан дакъазга кийлде а шамара тІулаьх де а доза. Бахьан етт цхьаьккха тІедам шамар чу ца бугаш тІехьа шура Іо 5 йоаьккхаш тІехьа ден. Хіара айса етт масса за бетт цхьа пеша яьккха а шура дуккагІа яккха Іерг со.

Цюьгіа лоарх1ямг да доахан хиннаьха лакъийтар а. Етт хиннаьха да лакъийтача, хьалхатІа дуьхьа шура лоьш хиннабале а, «Безнье тарау цо шура.

Уьх шера доккха хІама хилар со яхар чуьх. Сона еиий коммунистически кхьахьегама уларник яха сий дола цІи. Цу тІулаьха сона доккха новкъо тха дир тха дикагІа йолча доярка Ковтюха. Цо ший опыт хьаЙовзийтар сона. сий балхех безам болийтар со.

О. НЕХАЕВА,

Шелковски производственни управленне «Красный пахарь» яхача колхоза доярка.

КОММУНИСТИЧЕСКИ ХЬИСАПЕ

Крекинг-завода № 5 йолча установкна коммунистически кхьахьегама коллективо 1963 шера хьалхарча ах шера хьалхара премин яьккхар Ерригсоюзни социалистически яхье. Иштта йолча премин яйхьалагІа йоаьккх цо. Ши-шегІа хьахиннадаш уж толамаш, чоагІа гІа кІа а хІеташ дьхьал уж. Уж дакара новкъостаи ду установкна болх беш болв нех дами дикка кьахьегаш а хуьш ца луш а хилархо. Установка коллективаша хьалхе лелаеш ва кьаьнара нефтеперерабогчек А. Г. Бураков, цун помощникаш боккхагІа бола операторашгаш. Кленов, Фролов, Павловский.

Коммунистически кьахьегама болам болабеннача хана цунна юкъе даха бокъо йоаьккхаш тхона а тІаэтгар цхьацайола халонаш. ТІагеІа шин шера болх бир оаха кьахьегама дисциплина а технологически режим а йоха ца еш, «цаІ массанена, шевар цхьаннен тІехьа» яхача принципаш коллектив хьалхе лечкьадерца, производстве а цІагІа а цхьабогча коллектива чекнайна дика довза. «Іамаш лелаеш моттигаш ницлера. Дикка болх бе бийзар тха партгруппа коллектин коммунистически моралын уйлаца кхетаеш. Коллектива членаната юкъе хІанз чОагІта дахха латт вІашш новкъостал делга, новкъост яха доц. Установка болх бе болаеччя пенз персонало 80 процент лакхъяьй установка кьахьегама операрле, Па хинна нех. Бурлакова, Кленов, Исаенко, Гречкина, кьчьар разпонализаторски предложенеш бахьан долаш.

Семилетка ялх шера кхоачашде дехкар тІаийнад коллективо. Социалистически яьха юкъе йоЗдан коллективо дехкар тІаийнадар валовой продукци яьккхара план 106 процент кхоачашде аьнна. Хіаьта из дехкар тёхкхоачашдьл. План 113,6 процент кхоачашбьл. Хіаьта сийрда продукташ доаьхиГа 1,1 процент лакхдаьл. Уж шера октябрь беттa план 28 дийнахь кхоачашдьл. Хіаьта Октябра 46 шу дуьхьал шера йоаГІа план кхоачаш а яьй.

КПСС ЦК-н СССР Министрий Советон вай республикерчча кьахьегамхошта дьхьа толамаш дьхьалъа дуьхьал дайтача кьахьегама дог гІоз дьяькха а хьинаре кьахьегаш а я тха коллектив.

В. УДАЛОВ,

крекинг-завода установка начальника декхараш кхоачашдер.

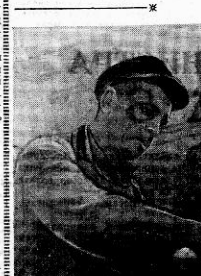

Кьахьегама дикача толамашца накъа енай Октябра сийдача Шейна Наьсарен «Электроинструмент» яхача завода коллектив. «С-455» яхача марках дола 2550 электробурув арахийцад заводо октябрь бетта. Гетгара дика хьокхам ба из. Заводо арахецаш йола продукци хІара беттa лаклху. Тайп-тайпара конструкцеи дола 65 вза электробурув арахецаргда заводе 1964 шера. Заводо продукци йІахкхьийгІ дуккагІа йолча советски городашкеи Балгарен.

Сурта тІа: Наьсарен райисполкома депутат вола токарь Колоев Шамсуддин.

Н. Кобишавили сурт.

ДИКАЧА ТОЛАМАШЦА

Тха комсомольско - кагирхой комплексни бригада члений дегаш кьаьстта гІоздоакхаьш докхха цІей да таханар дар. ВІашгІехьдаьлар лаййхІача бесса доккхийгІа кхьахьегама толамашца укх денга кхача.

Чуийца дьынад 200 гектара тІара хьажкІаш, Во баш тха хьувкъам а. ХІара гектара тІара 60 центнер совгІа томараш тІехь хьажкІаш чуьга. Соф дика хиларех тха участка тІара ерриг хьажкІаш совхоза хьатІадоагІача шера фун лаьрхІа йитар. Из культура хьалхехеча хьинаре кьахьйгачарна юкъе а белгалъаьлар комсомольска комитета секретарь вола механизатор Бакаев Гехо. Дикагі йола агротехнически ха цІакхха цатуллйташ, эшшача хана минеральни удобреней тохеш, даим лерггІа гІулаьх ден хьавера из.

Диплапар тхона кхьаьлча балхаш а. Дийнахьа хьажкІаш чуийпача бийсан дьлтта оахаш хулдар брнгада тракторашца. Цудухьа вІашгІехьдьлар хаиначь 330 тектара тІа гуйран ялаташ дІалийна дахеи 300 гектар совгІа эийб ахеи. Уж болхаш дена дийнахьара норма тІехкхоачашгеш кьаьлийгар тракторнста Бекаев Ахмада.

Тха бригада коммунистически кьахьегама цІи яккхара кьовсаи лоаттабеш я. Цу дьяьче бокхха моттиг дІадоаи бригадерча шин коммунистан 36 комсомольскоп. Гаьна дац, аьнна хет сона из сий дола цІи тхона лургІоьа, вІалла дицлургдоаца дп. Из деза ди мазулла сихагІа юхедоаларгаш тІехьа я хІанз тха бригада берригача члений уйла.

С. БАРАЕВ,

Урус - Мартана производственни управленерча «Горен» совхоза комплексни бригада бригадира помощник, коммунистически кьахьегама ударник, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехарча Совета депутат.

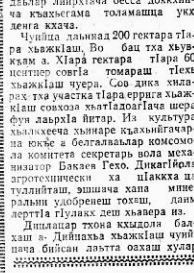

Лакха лоаттаергья ахархочун цІи

Коригов Махьмада кулгалдеча 4-ча бригаде ва со къэхьегаш. Укх гурахьа эгтара лоарх1амера тха декхар хьажкІаш чуэнилга дар. Из декхар сийденца кхоачашдеш хьенаре кьахьийгад бригада коллективо. Кулгаеп комбайнашеи чуийпар оаха хьажкІаш. Шиъ комбайни массеяк звеноп яр кхапшка болх беш. Ший берриге из нпз тІабахийта кьахьегар хІара болхлочо, хходаиар хьинар, балха овсарле лакха хургІойлча бесса вІашгІехьдоакххар хІара кьахьегама дп.

Кулгаца хьажкІаш чуэдача дикагІа толамаш доахап белгалъьлар Бокова Маржана кулгалдеп йола звено. Тха бригадерча звеноштта юкъе динкагІа хьийча яр Маржана звено хьалкхеиь хьажкІаш. ХІара гектара тІара 82 — 85 центнер хьукъам баьккхар звеноп юкъера лаьрхІача. Из котало яккха торо хиннай хьажкІаштта лертгІа гІулаьх дарах.

Бригаде дІабийна ерриг хьажкІаш 350 гектар яр. Уж хапнаьха чуэпара тхоай «ярений кемаш» — комбайнаш кийч а яь царна хьажкІаш чуэда эрапьлар Корпгов Абдул-Азиси сон. Лоарх1ама дар дийнахьа кхьметтел сотех хьажкІаш дуккагІа чуэнилга. Из гІулаьх вІашгІехьдаьккха дІабоолабир оаха тхоай кьахьсам. Из социалистически яьхе вийхар цхьоалагІча бригалера дикагІа йола комбайнер Кортоев Муса.

Тіайнйар социалистически декхараш. Пахкйча то ма можа дан тІара, яхаш да. Цох тарра сона цІакхха а дицлаар айса доккхий декхараш тІэ эпар, се къовсаме валар, цудухьа сецца хьал а Іетте малх хьалхалаш хуьдар со тхоай кенй кхай тІа. Хьалхара дийнахьа, болх баьчча кулг а тохаш балха кийча латташ хуьлар са комбайн. Сага наьккхара ладийІача лора сапна, цо дечча татара лалийІача хоара сона цунна фу эш. Хапнахьа тоайора, цудухьа йохацар из.

Хьажкіаш чуэца волавеннача хьалхарча дийнахьа норма тІехкхоачаш а еш, дІабоолабаь болхи толамаш дІабахьаш ебташ, низ ца кхобеш кьахьегар из денна. Кьахьегама овсарле денна лакхйора. Ди додацар аз ши норма кхоачаш да еш. Дуккха сол тІехьависар тха бригаде долх тхо, этажа тІа довл. — Хьайла мича кхьаьчаЙ тха безаме бо! — йоаХ Макушина, балкона ма1ара тІарча йоІа кулг тІа а хьувкъаш. — ХьажкІаш, мел хьалха болх бу цо, цун кулгаша шпаклевка яьча ма шьара хул. Из я тха Надя Рубащенко.

Хіаьта ер я тха Мария Мельникова. Из ший гІулаьх дика довзаш я. Болх дика барах, общественни вахаре дакъа лацарах, масе сане а сий ду цун. Хіаьта КПСС члений кандидатапла ДІаийдай из, —йоах мастера, балкона тІех а яьнна, решеткаша басар хьокхаш йоаллаха кхонача йоІах.

Бригада членаша кхамаьл деш тхона гучадалъар вІашп гарга йоІа балка говзалаш царна дика йоВозаш хилар. Цар басар хьокх, шпаклевка сайрийнарча школашка, техникумашка, институтташка дешш багІа.

Иштта болх беш я кхийола бригадаш, новкъост Вахтни хьалха латтача коммунистически бригадица ниЙс а луш, Кхехкаш да новкъост цуьнан ниженер Иван Григорьевич Демин начальник волча участкера болх. Сиха болх бу гІишлошъераша з. Из кхетаде доагІаш а да: уж гІерт гроэненашта дукхагІа дика квартирашца йоаьккхаш. Цуьнан из-барт бола коллектив болх беш я кхыйола здани еча.

Дийнахьа делкъийга хІама дуа ха йистеньнай. Мастер волча Степан Григорьевич Макушенца

М. СОЛОВЬЕВ,

СМУ-5 партборго секретарь.

СУРТА ТІА: «Керда-Катаяма» яхача поселке кьахьегамхошта чуйе хьалъяь-керда гІишлош.

Н. Кобишавили сурт.

КЪАХЬЕГАМХОШТА— КЕРДА ГІИРСАШ

Городал арахьа, Старопромысловски новкъа хьахинпай бІарчча городок. Керда я из, цунах оала а оал Керда городок. Пхийтта донкха цІа да цига, берий бешкхо магазин я. Шпп кварталаи латта из городок хьаьа 8-ча гІишлош ева монтажни управленне болхлоша.

Духхя ха йоапцап, йьсса иллача цу йоккхача моттиге хьалдаьл 48 квартирах латта цёеош. Пхи эзари пхи бІаьи квадратни метр совгІа хуьл диъ цІа наха чубаха дІадала мегаргдолаш кийдепна да. Уж цёеош хьадеча дика кьахьийгар повкъост Вахтина хьалхе лелаеш коммунистически кьахьегама бригада членаша. Хіанз из-барт бола коллектив болх беш я кхыйола здани еча.

Дийнахьа делкъийга хІама дуа ха йистеньнай. Мастер волча Степан Григорьевич Макушенца

СИЙРДАГІА ЯГА, КЕРДА МАЯКАШ!

Малача наха нийсса

Докккача кьахьегама совгІатаЩша накъа йоаГІа тха комсомольско-кагирхой бригада Сийлахь - боккхача Октябра цІейна. Дуккха халонаш нийслу механизаторашта. Бакъда цІакхха а еЙнайар укх шера ейна халонаш. Хіаьта цу халонех кот а, бувлаш хІара механизаторо шп-шиЙ декхар хсоачашдарс совхозе хьалхарчарна ялаташ чуийца яьлар тха отделеии.

Комсомольско - кагирхой бригада кхеньча тайп - тайпара культуташта юкъе я аз 150 гектара тІа хьалкхеьь хьажкІаш а. Укх шера трактороца дир аз хьажкІаштта мел эша гІулаьх. Определене хьалхарчара дІайийча хьажкІаш, хаННаьха махха баьккхар, культивацин кхьлола гІулакхаши дир. Цудухьа моШача доакхара а ялатийна а лаьрхІа йийна хьажкІаш - дика хьиЙ а, 1000 тонн моша доакхар даьлар 100 гектара тІара, хІаьта ялатийна йийначарех хІара гектара тІара 45 центнер йоаГІа тха совхоза коллектив.

Цюагіа докккалду аз механизатора болх сайна маІача наха а нийсса дабохьабалаРах. ДІадахача шерашка а хьажкІаш хьенеьй аз, бакъда цу халона кулгаца балхаш дарах хьокхамаш лакха хиланар. Уьх шера сайна трактор лелае хаРах хьажкІаштта гІулаьх дукха дикагІа дуделар, хІаьта цунна хьежкха хьокхамаш а дикагІа да.

ХьагІадоагІача шера 200 гектар хьажкІаш дІае лаьрхІад аз. Царна а механизаторашца хьалхарчара хьажкІаш. ХІанз со ца кхеташ, сона лелае ца ховш цхьаъкхаа трактор яз тха отделене.

Сай ххал тІара хьажкІаш хьогге а чуийца а яьнна шекара свекла делаеначна новкъостал деш а со хІаьта.

Сийлахь-хьинбрьскни социалистически революце 46 шу дуьхьа дийнахьа шекара свекла чуийца а уж паччахьалкхенна дІаенна дала а лаьрхІад оаха.

Аз Белоруссица» хІара дийнахьа шиъ-кхоъ рейс ю аз шекара свекла делаеначна новкъостал деш а со хІаьта цІей сийна тІаийда декхараш кхоачашдаеначна.

Х. КАСУМОВА,

«Джалка» совхоза трактористка.

ГЕКТАРА ТІАРА— 350 ЦЕНТНЕР

Дика толамаш дьхьал уж шера чуьга отделенерча кьахьегамхошта. Совхозе а управленера а этгара хьахарчарна паччахьалкхенна ялат дохкара план кхоачашъьлъ а баьина, уж деношка хьатІадоагІача шера куртбоача хьажкІаша лард йолча ба уж.

Ялаташ лелаеРашта тёхьа ца бусаш кхаьаер тха комсомольско-кагирхой звеноначра кьахьегамхошта а. Укх шера 45 гектара тІа шекара свекла дийнахьа ца. Звеноначра кьахьегамхошта агротехнически бокъонашцеи хаващеи гІулаьх дар бахьан долаш дика кхайкъар шекара свекла. Хьалхеяр сенна бехктохкаме да уж шекара свекла. Хьалхарчара хьенна ДІаилар а. Из дика кхетадеш ба звеноначра кагирхой. Хіанзлехьа 30 гектара тІара свекла чуийдай. Тха управленне юкъера лаьрхІача гектара тІара 220 центнер, мара из йоаГІа тхара гектара тІара 350 центнер шекара свекла йоал тха участка тІара. 1-ча ноябре 1050 тонн свекла дІзенна паччахьалкхенна.

Кьахьегама хьинар айденна кьахьеог оаха укх тёхьарча деношка. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 46 шу дизара сийна дакха декхараш тІа а йийз, 7-гІча ноябрь ерриге шекара свекла чу а ййца паччахьалкхенна ДІаьла лаьрхІа оаха. Укх тёхьхарча хана денош шийла латте а цхьа сахьат хІ зехьа ца йоьхеп кхаьет знепос. ХьалхагІа 40—45 тонн мара ца еш кхоачашдеш ялташ. Пайдаьчу тёхьагІа хІара дийнахьа 95—100 тонн шекара свекла йлалу оаха паччахьалкхенна.

Тхоай низ, хьинар кхоьдеш оаха дезача цІейна сийденца накъа йоаГІа тха комсомольско-кагирхой звеноначра кьахьегама тІаийда декхараш тхоай сийдаьлъ.

С. АМЕРХАНОВ,

«Шалинский» совхоза 2-ча отделене звеньевой.

Октября цІейна кьахьегама толамашца накъа йоаГІа «Пищемаш» яха Аргунски завод. Дукха ца укхаза сменах 1,5—2 норма кхоачашъеи болхлой.

СУРТА ТІА: Сайдулаев Борис— дикагІа вола сварщик.

Н. Кобишавили сурт.

ИЛЬИЧА ХЬИЙХАЧА НАЬКЪАЦА –

ЦІАККХА А ДАГАРА ЯРГІОАЦА ЦІИ

Шоазткъеч диъ шу хьалха дар из. Цхьабакъа, со ду ханара хІама дунца волалелъа селхан хинна санна дунц из. Цу хана со дешаш вар болхлой-ахархой Шечя Эскара командин состава Москве хьайийлача шин шера йолча советски пулемотин курсашка. Уж курсаш Кремле яр. Бларкъа шин шера, 1919-ча шера деза 1920 шерага кхачалаца Кремле ха деш вар со. Ди іоккха Ленин бІаргаго а цунца къамаьл де а, цун къамаьлара лаздуІа а вІашТехьдоалар са. Цаккха а дагара па доалаш дуьхьал латт сона Ленина суг.

Цъа хинна хІама дувцаргда аз. Со Ленина кабинета іоххе ха деш вар. Ше сона іохе гІолла тІехволаш хьаБага а хьежа моаршал а хьатта, цхьа ха яьнанчул тІехьаГІа сона іоха гІанд а дахьаш вера Владимир Ильич. УІоагІа ваьха йоачуо ешТ, хІара 1924 шера, шийлера январь бетарча деношка Ленинцара къаста дийзар дерригача дувеш гІарча прогрессивни адамий. Ленин велар. Цхьабакъа, тахан а дийна да Ленина васкетан, хьекъамаш. Тахан а вайца вахаш ва Владимир Ильич. 1941 — 1945 шера Берлине кхачалца Сийлахь-бокхача Дай-мехка тІем тІа хинна со. Цига а гуш дар вай тІемахошца Ленина кулгалца хьакхелла Советий строй шоай са на кхолеш лорареш хилар. ДІадалар тІема шераш. Йиззза социализм хьа а яь коммунизм хьалъеча хьежаш вар советски нах. Доккхий да пар доаха толамаш а. Уж дерригаш дийза вале хьала да Тахан Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революцин ьъина 46 шу дузача дийнахь вай къонача тІехьенга са ала безам ба: тха, къонаш эстафета ІІа а яйца сийлена кхьакъегаш, деша-дахаш да цо. Кхы а доккхачІа толамаш даха ха ййла шун. ЦІакха диц ма лулда шоана вай бабчча дешаш: деша, деша, цІакхха а деша! Ленина санна дуккха еза Дахье. Лешача, захаре, къахьегача диц ма де сийлахь-воккхача бабчча Владимир Ильич Ленина ший низ, хьинар, са ца хходеш къахьегарчоь бахьан доалаш къахьегаш хинналга.

М. КЛИМОВ,
пенсионер, 1919 шера денз вола КПСС член.

БИРСАЧА ДЕНОШКА

1941 шера аьхки дунен шоллагІ-ча тІемо Европа доккха дакъа чулаьцар, хІаьтта Гаьмарча Малхбалче японщана Китая дикка йоккха территорин дІалъашар. Гитлера тІаьрахой—фашистски эскар советски доазоп тІа эттар. Дузцаш хозар фашистски Германи вайца тІом бе кийчдуш я яхаш. Европе яьхача аттача коталонаца хъаърьаьккха Гитлер, цхьаккха а дунен халкъаьпа юкъера бокъо ца лоарХаш, шийх vІоагІа бІубенна, наьха мехкаш дІалувацш, цар халкъаш лоол уьттадеш тІом беш вар. Вай доазонал тІех а юьлаш, кІоьарга мехка ча а ухаш, германски самолеташа гІожа «ГІадГІилгаш» доахар. Лаккера приказ доацш царна хІама тоха йиш мичаьр, хІаьта «адамий ге-нер» Сталина мукъалларг вай эскархоша уж кхайканза уха «хъаший» совцабе. Хала а «хІанэхІанна цаІ хургда-кх» аьнна кеташ сатем боаца а ха яр. Оаха, доазуь лорадеш латтача пограничникаша дика кхетадора хулш латтар.

Дйаболабелар сийлахь - бокха Дахьен тІом. 1941 шера 26-ча августе истребительни авиаце эскадрилья командирала хьожавир со. 150 километр кІоарга моастагІчун территоре тІа а вахА, разведка е аьнна эггара хьалхара тІема задани елар сона. Сатасса І сахьат хьалха разведке яха гІеттар тха самолет. Из сайца авгар эггара тІех дисциплина йола, тІема техника геттара дика йоьзаш вола летчик нов. Горшенев. Из вар дийнахь а бус а самолет дика лелае ховш вола майра летчик.

ТІом беш моастагІчун тІема аэродромех тІех а дьанна, фашистий 2 дивизи - латтА мотниг белгалъяккхар оаха. ПІаккха масехк сахьат дьанна гІолла дов дир ду дивизешта. Оаха бабча тІемо дукха моастагІчун техника а йохайир, нах а боабир. Тха дьакъаьра борригга летчикаш майра я хкетаме а тІом беш бар, ханнаха вІаци новкъостал дора. 1943 шера харьковски аэродроме хилар ухх тайпара хІама. Город мукъа яьккхачул «Іехьа!Га, аз команда ещ хинна а авиагруппах лоаяьл хкетамо чура вьяна. харцхьарча оагІорахьа вахар лет чик нов. Кузьмин. Из «Іайийлар немецки истребительаш. Изг цунна атака йир. Со цу хана Іо ховш йола тхоай авиагруппах сигнатдеш, гІадваха вар Ленин Шалягина илли оалача хана. Къаста дукха дезар цунна революцех дола иллеш.

Кремле хьайийлача курсашка дешна вахалехьа 1918-ча шера со дакъа лоацш хилар Украинерча. Баьккье немецки оккупанташа а Петлюра керте лаьттача бандашта а духьал тІом беш. Къонача советски Іьадала духьал лира тІом хьоабьабар германски империалисташца цу хана Россе чухь хиннача контрреволюционерашца. Геттара хала ха яр из. Хlаьтта мара урэятта бадар Советски мохк. Ленина кулгалца цунна гонахьа хотабеннача болхлой, ахархой нихо тІера лекхар тІаьккха Іаьрча морхаш. Шолй вахар ираье хилийтар духьа къахьега болабелар Советски мехча къахьегарчоь. Цар доахаш хиннача толамаш vІоагІа гІадаугар Ильич. 1924 шера, шийлера январь бетарча деношка Ленинцара къаста дийзар дерригача дувеш гІарча прогрессивни адамий. Ленин велар. Цхьабакъа, тахан а дийна да Ленина васкетан, хьекъамаш. Тахан а вайца вахаш ва Владимир Ильич. 1941 — 1945 шера Берлине кхачалца Сийлахь-бокхача Дай-мехка тІем тІа хинна со. Цига а гуш дар вай тІемахошца Ленина кулгалца хьакхелла Советий строй шоай са на кхолеш лорареш хилар. ДІадалар тІема шераш. Йиззза социализм хьа а яь коммунизм хьалъеча хьежаш вар советски нах. Доккхий да пар доаха толамаш а. Уж дерригаш дийза вале хьала да Тахан Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революцин ьъина 46 шу дузача дийнахь вай къонача тІехьенга са ала безам ба: тха, къонаш эстафета ІІа а яйца сийлена кхьакъегаш, деша-дахаш да цо. Кхы а доккхачІа толамаш даха ха ййла шун. ЦІакха диц ма лулда шоана вай бабчча дешаш: деша, деша, цІакхха а деша! Ленина санна дуккха еза Дахье. Лешача, захаре, къахьегача диц ма де сийлахь-воккхача бабчча Владимир Ильич Ленина ший низ, хьинар, са ца хходеш къахьегарчоь бахьан доалаш къахьегаш хинналга.

М. КЛИМОВ,
пенсионер, 1919 шера денз вола КПСС член.

СОВЕТИЙ ІАЬДАЛ БАХЬАНЦЕ

...1917 шерара гуйре. Ди къайкъа доагІа тата саина масса кхьачар гІаьлгІай мехка эрсий мехка пролетарски революци хиннай, аьнна бола тамашийна хоам. Цу хана 22 шу дьанна нийсенна зІамига саг вар со. Дошлакъий-Юрта тІаьнагІоххаш партизанеи отряд я аьнна хезар сона. Отрида керте латташ цунна хьалхе лелаеш бар гІаьлгІай большевикаш Мартзанов Зархмати Гойгов Сипсой Хьамди. Цун отрядана бар са юртахой: Маматиев Эзара, Озиев Чарсе, Евлоев Хьакхе Іаддал, Гаргиеве Іусман, Ганиев Осман, Богатыров Ахьмад, кхыбараш.

ГІаьлгІай отрядата керте латташ бе гІаьлгІай мехка цІи хезабола большевикаш Костоев Бексолта, Албогачиев Юнсап, кхыбараш.

Партизанний отрядашта керте латтараша а партизанашца а каст-каста къамаьлаш деш, дуьхача хІаманна уж дух тІа боаханаш хулар сий доза новкъостой Ордженикидзе, Киров, Бутырин.

...1919 шера Долакха-Юрта юхье денникинашца дьача къаьзача тІемашка дикъа лоацш хилар гІаьлгІай мехкара цІена партизаний отряцаш. Царца яр со чунотІаш хинна Дошлакъий-Юртарча партизаний отряд а.

Ухъаза майра латаш велар Езлоев Іаддал, топ кхийтар Евлоев Бибота Ахьмада (уж са юртахой ба). Бойбабрашн човнаш хинналра дукха бар къьуча юрташкара а. Денаалахи къоначалахи ца йохаш, моастагІчуьа духьала латтар тха отряд. ЦІхьабакъа, низ хІамІуьт боагІар. Массанга дІаьхачалча топпи яцер, геттара кІезига яр патронаш. КІайбабраша хІалак яьар Сурхотіеп Эхажкъонгий-Юрти.

Большевикаш тешаш бар ший кортамукъалле бальнце гІетта хІаьнкъ когторгкъилрах. Из ишта хила а хиларг. Керда вахар кхьачар лоомашка, гІаьлгІай юрташка.

Тахан эггара вай дезагІа дола цІей да. ШІаьхха а дицлагбох советий Іаьдал бальнце шоай вахар ІІаденна кІанТий. Вайна цІаккха а бицлургбаш уж. Кагирой, майрра доккхал де цІей йолаш да цо шоай дайх, бокъкхагІа болча вежаьх. Хlанз шун лекхар да коммунизм хьалъеча хьежаьр къахьегар.

А. Д. ГАНИЕВ.
цІе партизан, персональни пенсионер.

АЛАН ШЕРАШ

46 шу... Дуне цецлоаккхаш Іалъамат доккхий хІамаш карагІдайнчад советски халкъа. Из дерriга вайна деннар Сийлахь-йоккха социалистически революци, В. И. Ленина хьакхеча коммунистически партин (ла кхьалдар Деникина секар. Из доазуь юрта ден яр пхи бІаь саг чувоагІа Сиутиев Муса керте латта партизански отряд. Февраль бетта хьалхарча деношка тха отрязяца тІом бе йолаелар адыгейхез латташ хинна цхьа полк. МоастагІа вохавир оаха.

Цхьа кІира дабинача гІолла тхона дуьхьала летар кІайбараш. Ноачашкахьа а гІаьлгІашкахьа а цу са-хьаьте хоам бир оахэ. Озерный яхача хуторе шоай шун саг вайгар денникинца тхо бартдоалаеле безам болаш. Буроті а Грозне в бона ниьъ мьарша хилийта безя. йоахар цар. Ходов яхача хуторе гІаьлгІай йоккха митинг хилар. ТІемаца котваьнар мара цхьа денникинеч чиях ца валийта лаьрхІар гІаьлгІан боагІар. Массанга дІаьхачалча топпи яцер, геттара кІезига яр патронаш. КІайбабраша хІалак яьар Сурхотіеп Эхажкъонгий-Юрти.

Большевикаш тешаш бар ший кортамукъалле бальнце гІетта хІаьнкъ когторгкъилрах. Из ишта хила а хиларг. Керда вахар кхьачар лоомашка, гІаьлгІай юрташка.

Тахан эггара вай дезагІа дола цІей да. ШІаьхха а дицлагбох советий Іаьдал бальнце шоай вахар ІІаденна кІанТий. Вайна цІаккха а бицлургбаш уж. Кагирой, майрра доккхал де цІей йолаш да цо шоай дайх, бокъкхагІа болча вежаьх. Хlанз шун лекхар да коммунизм хьалъеча хьежаьр къахьегар.

А. Д. ГАНИЕВ.
цІе партизан, персональни пенсионер.

СИЙРДАЧА КХОАНЕНГА!

МАССАЗА А ХьАЛХАРЧАРЦА ХУРГДА

Іалъамате доккхча дика хІама хиллар ухх шера са вахаре. Социалистически Кхьъьнгача Турпал яха сий тоха цІи синай сона. Докх-ярий правительственни совгІаташ денпад тха бригадерча кхыча чле пшита а. Цо кхы а доккхачІа дехкараш тІадожду тхона Дахьенна хьалхашка.

Тха бригадо декхар тІаийпал хьатІадоагІача шера хІара жийна тІехьа 130 Іьхкар хьалкхебе а хІара устагІанна тІера бархІ-ах килограмм дикагІа дола тха дакъа а аьнна. Из декхар кхоачандар дукха а аьнна. Из декхар кхоачандар дукха а аьнна. Из декхар кхоачандар дукха

КХОАЛАГІА ДИ

Гlалгlай писателa Зазиков Бахъадудзика духла ха йоацlаш яхъвай Сурхотlе белогвардейцана яхьххача хана, юрта саца а сеца, майра латаш хиначех Нальчик Мандречо бахьна тlемах йола «Турпалерча вахарцара айс да» яхь повесть. Повеста тlа дувц къазача белогвардейски гlьарахошта дахьа гlалгlай партизанашца дах тlемаш, коара хез а бенара беша а новлаш, цlе хара кхы новлаш. Нальчик-моастаГlчоь декъвй Iолехьашт я йийнахьа Мандречо дах довлаш.

Тахан оха кеда тох ну повеста тlа дахьа — «кхоалагlа ди».

Кхо ди хьалхагlа тоховца, сомий бешашмашта юкъе Iийне яхкан мahлахх хьуладеча санна шалача юртах яьга хзвыкаин йокъмара йинсан. Бешашмашкара, хьашнара, баьхех тоховчаьа юрта йистера цомашкара хьастадуцу хиннача морзалах дог дукъыш хиннача хозеча хьажа меттех кlуро бlарган дехьазу, сигала морзахш санна Iабрже кlура хьувз михо дIа а йоха а лечкIе; адамашка кханача балех лизаш дог Iувдалора Мандречун, цхьабакъа, моастагlчун кхиал, бахача нахага цо кхачийта вон зулам дагадевача шийла кхера хIоттlора цун дог, масех кIIаь уйла йоагlар керте моастагlчунпара чIир кхы а чIоагlагlа, кхы а лирагlа мишта дехьарhар-хьогlаьле.

Граждански тIом болабелча гIоне шийлагlарах мел байначу махк уйла еш вагlар Мандре. Къастта дагабоахкар цунна дIадахача тIехьхарча шина дийнахьа ков тIа, а арахьа а болабарца. Массанхазка тIом тIа хиннах, масса сагlдах дуукхалча лаьттан ма масстагlчоь: Алхасте, Пхьилекьонгий-Юрта, Бурогlа, Долакха-Юрта, укх деношка Нальсар-Керте, хIанна шийлагlарах юрта Сурхотlа. Лийна, хьийза юххера а Мандречун юрта, коа юккъе чуберзах ер кхиза, хьалхача аламатта хъашт доаца лирга тIом.

Цхьаь висача Мандречоь дагаволлар хала цамогlан а волаш хIыча юрта дIавихьа цl чаг мараволча юсI, тIема юккъе цIагlа яйна «хьалха цапо-тIаьн сайна енарге-м», — аьле юрта хьалхоацар цо. Цхьабакъа, юртара дIавахча лацар, моастагlа тIавоагlаш це яь тIоагlо йоахьгlыр йоахар, ши дIа хьалха чухь са мел доаца хана моастагlчеч-латтарга, аьина, наина денна доцдицлайтта йиш йадар.

Бийсанна лаккача Iажа гаьн-тIа а вазье лаххера зувра цо юрт. Бийса беттала енаяле а, из маштай хецlар, йоагlча юртах баьккха ца алах сигале ерриге а алан бо-ца кхоххачена санна Iажагlа-цlе хетахора. Уйлаш ечя хана дагадевача ерригlенна а юкъера цхьа тIаьна хъостаздацlар Мандречоь-

«Нурадилов Хаппаша» цIерах-ча Iохч-гlалгlай драмтеатро дика совгlат кийдьад Грозиерча къаьхьегамхошта. Октябра цIей долаш деношка уьхьара оттаергьа Теренеа пьесаш йола «Любовь Яровая» яха спектакль. СУРТА тIА: Попова роль ловзаш ва артист Н. Хаджиев, Яровойн ва хIокъе артиста Т. Алиева, Кошкин — С. Мамилов.

Х. Костоева суьрт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Иоганнесбург — расизма бIы

Къулбекьен-Африкански Республика йоахьача городаш цаI йолча Иоганнесбурга юккъе, кхеррIоех бертача лакъача пекал чухьаьча уьш концентрационни лагерь.

Лакъача кирпичнаш карта юххе гIоаьла тIекIобаш бола городе бахьнах тар ма ду сихагlа цунна юстарга гIоаьла чакхбола гlерт. Кхераш бIарамьеж цах Фоффурга правительства лелаяча апартеида зуламерча политикоь халача оттабаь бIаьш кхаланаш маIанаех бальеча камерашка Iахан оаш лийна тобийча набахтех-лагера еIаьча аьшка наIарашта.

Иоганнесбургера хIинна ца Iеш, мехкарча ерригача юкх городашка а набахтешца а кIай а Iаьюка а цIока дола эларт ших чуккайбаь прамьельства расистски политикана рабза ваI аьина хеташ вола моллагlа а саг е сул а, е следствин а йоацаш хьан бетте набахта вола бакъо луш долча «диверсеешца кхосам лоатта-бара чакхъяьккъа» бIехача законах.

Английски кеца йоахьо дечча хоаме, аьхха 1985 шера 9 бетта дерриге а гIалалорIхаа 3365 шу (!) хьлаш йола дукхха хаиаш набахта яха судаш яьй ЮАР-е 517 сага. 36 сага — йолбе, ц сага — цIоцIоаш хумеч чу вел йоацаш ца набахта яккха.

Лийна боаккарашкара хьалаш Iаларта чапистски латерашкарчул вIалла а дикагlа лаш. Уж чубоахкабу хамелаш лаьхьатта тара, Iаьжка бIсар а хьекка я. Иэзткча сорлал телаш тховпех йоазк IамIга лаьмлогаш. Цlхьакхха сагlтвавха йиш йоаллаш дац уж дIаьлаьа. Лийна болашшехьа я вах дIабекха болккабеш доаца кхерех дах галеш. Кхыммтех бершата а мукъа лаь шиш дахьта тIабака. Дийкъаьа цкъа мара маьрлашкара дIакхоаган боаца кхаьа а баьц бургбелаш.

Ер да ноганнесбургехь набахта лаьца яьалача. дуккханачуна юкъе-ра, дуьа бIарг хьежа, ораьвьлагlа, кIалхьа чу ираьк баьхьан доацаш. Ца английски газета корреспондент тага дах кхамаьл:

— Из дн доаккхаш сога кхоачар юкъа, тух мо дира, сенах яьй иа коши йолча хаина, Кхы дIахо из ма магазин сохьа: из сога кер ду Iоцуьлча корте бIогора бозрlар са, Юххера а, цахадаьп йиана моцаьо ниа бохабир... Денгара дена — а доаала аьам доаьлаьа хаьлаьна доаха сахьеташ. йист хила воаца саг.. Цкъаза, бийса цкъе яхача хаина хьа-кояи йола хаина, Кхы дIахо из ма магазин сохьа: из сога кер ду Iоцуьлча корте бIогора бозрlар са, Юххера а, цахадаьп йиана моцаьо ниа бохабир... Денгара дена — а доаала аьам доаьлаьа хаьлаьна доаха сахьеташ. йист хила воаца саг.. Цкъаза, бийса цкъе яхача хаина хьа-кояи йола хаина, Кхы дIахо из ма магазин сохьа: из сога кер ду Iоцуьлча корте бIогора бозрlар са, дхьа бIарг хьежа, ораьвьлагlа, кIалхьа чу ираьк баьхьан доацаш. лоатта-беча кхоасама дIаьлаьар. Хьаьа бала-ра кхерам тIалатташ ба уж. Хьаьта бергlгача дуккх тIехьхарча кхуьлаа яаха дIадеч патриотагlта тIера Iазап дIадоаккхьлгlа, набахтехий палараш Iоастьлгlа.

Генеральни Асамблея къаьстгача политически комитето дуьхьа ха йовшаш резолюции тIейIадаь Къулбекьен-Африкански Республикера апшартеида политика дIаккхара къаьхьегlа. Цхьабакъа, тIаккха а духьале е ешнар США керте латта колониальни державашн африкански паччаьхьалкхенаша хьалхадаьха, Ферфурга фашистски режима хуьлаа хъоьсам лоаттабарах доца хьадда гIулакхдан тIаьнара. Цхьабакъа, ЮАР-а кулгалхой дуненан къоастагlа-бара тIекъара болам дагlабелгlатт, тIаьта гьаьна дап дунен дерригача прогрессивни низаш цкъаза оартlаrlа я дыьна из тIеха режим йоазрlйоа ди.

Н. СТРЕЛЬЦОВА, (АПН).

Испане классова къовсам лоатгабу горнякаша. Астурен Леонен забастовка яьй 20 эзар совгlа сагго. Экономически гIулакхех дуккагlа дIадех къовсам лоаттабераша политически гIулакхашгlа. Забастовка яьна шахтераша гуо чакъа къовсам болабабьб франко-фашистски диктатурагн духьала. Дуккха ха йоацаш шахтераш тIема гIулакхха тIа хьехаш дола закон эргадаькхха доллашехьа а, шоаш яхар чакхдакххалца къовсам лоаттабе лыррхlа ба болхлой, Сурта тIа: Астурен Леонен доазон. Бистера болам дагlабелгlатт, тIаьта гьаьна дап дунен дерригача прогрессивни низаш цкъаза оартlаrlа я дыьна из тIеха режим йоазрlйоа ди.

ТАСС фотохроника.

Йоаьа бIарахьежар из, тIаккха мелашха борд-бордах ела а кхожа, оагlора хьежар. ТIаюхьача Iаржачча алтазн Iоатала тIагIолла оззаяь хIама хьоарчаьлар.

— Нана, фу дахьа хьона?— аьина из кхоле дIаIабахаэр Мандре.

— Хьо хIама бахьаб хьа? — аьина хьаьтгар цо юха а.

— Тахан дика могаш ма яь со, са воI, — аьина Мин оаллашехьа дIахьежача Мандречоь Iоатала тIа а лаьта а цIий бIаргlадайре.

— Тоь кхийтаб, нана? Сога хьа хIама аьанадаш ца?

— Кхийтаеш, са духхаваха-ре! Сона-ги хIама дахьаш. Массанаьха а топаш юнлаьдаь, хьо дукха гаранах саготаш-ыIай-кх.

Напас хIама дахьаш сона яхкашехьа